

Tragovi prošlih generacija

Arhitektonsko naslijeđe Bosne i Hercegovine za mene je mnogo više od kamenih zidova, starih prozora i uskih ulica kojima svakodnevno prolazimo, a da ih jedva i primijetimo.

To je knjiga bez korica, u kojoj je svaka kuća, tvrđava, čaršija i kapija jedna priča o ljudima prije nas. Kada zastanem pored stare građevine, imam osjećaj kao da gledam kroz prozor u neko drugo vrijeme. Tada shvatam koliko su generacije prije nas živjele, gradile, patile, stvarale i nadale se — baš na ovom istom tlu kojim mi danas hodamo. Naše arhitektonsko naslijeđe je dokaz da je Bosna i Hercegovina uvijek bila mjesto susreta različitih naroda i kultura. To se vidi u svakom kamenom mostu, drvenom prozoru, seoskoj kući ili uskoj kaldrmisanoj ulici. Primjer koji svi poznajemo je Stari most u Mostaru. On nije samo spoj dvije obale — on je simbol spajanja ljudi. Slično je i sa Baščaršijom u Sarajevu, koja i danas živi istim ritmom kao i prije stotinu godina, noseći zvuk zanata, trgovine i života. A kada pogledamo stare bosanske kuće, vidimo toplinu, jednostavnost i mudrost gradnje koja je pratila prirodu, a ne rušila je. Sve to je mozaik koji se ne može naći nigdje drugo na svijetu. U tim detaljima krije se i materijalno i nematerijalno naslijeđe — jer arhitektura nije samo građevina, nego i običaj, i tehnika, i znanje koje se prenosilo s koljena na koljeno. Svaki drvorez, svaki kameni luk i svaki stari krov ima svoje značenje. Iako danas živimo u vremenu moderne tehnologije, brzog života i novih zgrada, mislim da ne smijemo dozvoliti da zaboravimo ono što nas je oblikovalo. Ako izgubimo vezu s prošlošću, izgubićemo i dio sebe. Zato ovo naslijeđe vidim ne samo kao prozore u prošlost, nego i kao vrata u budućnost. Ono nas uči da se napredak ne gradi na praznini, nego na temeljima koji već postoje. Ako naučimo poštovati ono što smo naslijedili, znaćemo i mudrije stvarati novo. Naša je odgovornost da čuvamo, obnavljamo i poštujemo arhitektonske vrijednosti koje imamo, jer jednog dana će i naš trag postati tuđa prošlost.

Vjerujem da se identitet naroda ne mjeri samo onim što trenutno ima, nego i onim što čuva. Zato arhitektonsko naslijeđe nije samo uspomena. Ono je opomena, putokaz i inspiracija. Ako budemo svjesni svojih korijena, znaćemo kuda idemo. A baš u tome je njegova najveća snaga — da nas podsjeti ko smo bili i ohrabri da postanemo još bolji